

Ese de trei ori in septimana: Mercuri-a, Vineri-a si Dominic'a, candu o cola intr'ega, candu numai diumetate, adeca dupa momentulu impregiurailoru.

Pretulu de pnenumeratiune:

pentru Austria:	
pe anu intregu	7 fl. a. v.
" diumetate de anu	4 " " "
" patraru " "	2 " " "
pentru Romania si Strainetate:	
pe anu intregu	15 fl. v. a.
" diumetate de anu	8 " " "
" patraru " "	4 " " "

ALBINA.

Prenumeratiunile se facu la toti dd. corespundintii nostri, si d'adrepulu la Redactiune Viena, Landstrasse, Reisingasse Nr. 3. unde sunt a se adresa si corespundintiele, ce privescu Redactiunea, administratiunea seu speditura; cate vor fi nefrancate, nu se vor primi, era cele anontine nu se vor publica.

Pentru auncie si alte comunicatiuni de interesu privat — se raspunde cate 7 cr. de linie, repetirile se facu cu pretiu scadiutu. Pretiulu timbrului cate 30 cr. pentru una data, se antecipa. Speditura: Schullerstrasse Nr. 11 unde se primescu insertiuni.

Viena 12/24 aprilie.

In nr. acest'a on. cetitori au decursulu siedintiei de sambeta (9/21 l. c.) a dietei unguresci. Acesta siedintia pan' acul e cea mai interesanta pentru cestiunea nationalitatei nostre. Motiunea a loru 14 deputati romani, — d'alu in consideratiune diferitele nationalitati la compunerea cestiunei nationalitatiloru — se respinse. Deak — pre care magiarii lu numescu intieptulu patriei — aflu cu cale a-si radica insu-si cuventulu contra motiunei romanesci.

In comisiunea pentru afacerile comune se considerara catu de catu nationalitatile, dar in comisiunea pentru nationalitati, majoritatea casei i separu dreptu si cuviinciosu a face exceptiune si de la procedur'a de mai nante, desl tocm'a acul si-aveau nationalitatile motivu mai mare.

Alesulu in comisiune, daca nu e de cutare nationalitate neindreptatita, ore fi-va elu capace a senti dorerea celor neindreptatiti?

Metodu de miratu ar ave acelu medicu, care n'ar intraba ca morbosu ca celu dore, ca le onat' sanetosu pentru a prescrie celu morbosu.

Diet'a cea se imbie nationalitatiloru ocaziunea pentru a-si esprime dorintiele loru, era ea d'in parte-si se le essamine d'in punctulu de vedere alu dreptatei si alu unitatei regatului.

Diurnalistic'a se ocupa de respunsulu ce lu va primi diet'a la adres'a a dou'a. „Wand.“ pretinde a sci ca taverniculu si vice-presiedintele Consiliului de Locutienintia inca pre candu erau la Viena, au primitu acestu rescriptu reg. Se afirma ca Maj. Sa, in locu de ministri, va da Ungariei consiliari de statu (dupa unii: secretari de statu) respundiatori, in tote ramurile afara de resbelu. Astfelu se va incerca complanarea prin cale medilocie.

Dlu Bismark nu pre pote castigat aderenti planului seu pentru reform'a confederatiunei nemtiesci. Nu ca dora natiunea n'ar senti necesitatea acestei reforme, ci pentru ca atatu guvernele statelor secundarie si mici, catu si partitele nu pre au incredere in Bismark, lu sciu ca tientesce aiure, si ca n'a facutu acesta propunere de dorulu d'a vede liberalii patriei sale adunati in parlamentulu de Francofurtu, unde de securu n'ar siede lungu tempu intruniti, pana se decrete mortea politica a primulu ministru prusescu.

Negotiatiunile de desarmare intre Austria si Prussia nu se sciu la ce stadiu au ajunsu, de ora-ce publicitatea n'are inca cunoscintia secura neci despre existintia loru.

Scirile ce ni sosescu de la Parisu ni se punu ca comisiunea compusa in cestiunea Romaniei si-au reinceptu siedintiele, si ca sta mortisiu pentru Domnitoriu d'in tiara. Consuna cu acesta scire si telegramele de la Berolinu, cari afirma ca Majestatea Sa pruscesca nu e in voitu a permite principelui Carolu de Hohenzollern se primisca tronulu Romaniei. Se dice

ca Prussia face acest'a pentru consecintia, ca in conferintia de Parisu s'a dechiaratu contra principelui strainu d'in familielle domnitorie, cu dinastie ereditarie.

Comisiunea inse nu si-a finitu inca lucrarile sale, si pana s'ajunga a incheia protocoalele, voru mai bate inca multe venturi.

D'in Romania inregistramu in nr. acest'a unu actu imbucuratoriu pentru toti Romanii, este decretulu locutienintiei domnesce, prin care se va compune comisiunea ce are se ni dee ortografi'a romana, gramatic'a s. a. Daru mai mare nu se potea face nationalitatii romane. Barbatii cari avura acesta ideea, vor binemerita de natiunea romana si de cultura ei. — In tempurile vechi, cartile bescricesci grigira de unitatea limbei, dar de unu tempu in coce ele paru ca vor inceta a ni mai face si acestu servitiu, de unde toti Romanii vedeau cu dorere ca desvoltarea limbei incepe a lu direptiuni deselinite chiar atunci candu i se deschidea suera mai larga de aptivitate.

De acestu reu ne va scuti comisiunea limbistiloru romani. Multiamita barbatiloru, cari in mediloculu celoru mai sgototose miscaminte politice, nu si-nitara de criteriulu primu alu existintiei nostre nationali, de limb'a sonora, ce in se care cuventu si-are cate unu documentu despre originea nostra, despre trecutul nostru.

Numai dupa ce comisiunea acest'a si-va implini missiunea sa, se va incepe desvoltarea repede si ratiunale a limbei romane, si prin ea cultura poporului romanu.

Limba si nationalitate.

II.

(M. B.) Se scie de comunu ca in tempurile mai vechi pana la inceputulu acestui secolu, nu numai limb'a invetiamentulu, ma si cea oficiosa de susu pana josu, in tota Ungaria era limb'a latina. In acest'a corespundeau dicasteriele un'a cu alt'a, comitatele si tote corporatiunile; in limb'a latina erau scrise chiaru si legile, ce le aducea diet'a compusa pe baze aristocratica, d'impreuna cu regele Ungariei.

Pe atuncea putienu se interesau nemagiarii de limb'a si nationalitatea loru, pentru ca limb'a latina nu era periculosa pentru ei, sciindu pre bine, ca acest'a ca o limba morta si neutrala nu mai pote face invingeri asupra poporului intregu; apoi si altcum era numai limb'a carturariloru, si nici candu nu se impunea poporului spre invetiare, ori de care nationalitate se se fie tenuity acel'a.

Numai la anulu 1791, candu se adusera legi pentru propagarea limbei magyare, incepura a cugeta mai seriosu si nemagiarii, dar' cu putienu rezultatu, ca ci cei ce aveau dreptu de a lu parte in dieta, erau nobili magiari, (ori si ce nationalitate se se fie avutu densii;) si asia nici ca se interesau de sorta nationalitatii loru; — era nenobili invetiati, daca

si vedeau amenintierea pentru nationalitatea loru, trebuia se plece capu si genunchi in naintea aristocratiei atotputincioase, dar nici altcum nu-si poteau innaltia cuventulu in dieta pentru interesulu loru, ca ei acolo n'aveau nici unu locu.

Sentiulu de nationalitate astfelu abia se potu descepta la nemagiari!

Eca cum suna acelu articolu de lege, in care s'a semenatu sementia magiari-sarei:

„Sua Majestas Sacratissima fideles status et Ordines de non introducenda pro negotiis quibuscunque lingua peregrina securos reddit; ut autem nativa lingua hungarica magis propageatur, et expoliatur: in gymnasiis, academiis, et Universitate hungarica peculiaris professor linguae et styli hungarici constituetur, ut illi qui eandem ignorant, et discere volunt, vel vero eiusdem linguae iam gnari, et hac sese perficere cupiunt, occasionem nanciscantur utrobique vota sua explendi, dicasterialia negotia autem idiomate latino nunc adhuc pertractanda venient.“ *)

Acul se puse temeulu magiari-sarei, de-si pote nu cu acestu cugetu, ce inse e cu greu de a crede, — acul se incepe epoc'a reformelor, in acelu tempu, candu nici chiari magiarii nu-si sciau vorbi limb'a, ei insii nu-si dedeau nici o truda a inventia o limba dura, neculta, carea, precum diceau, era limb'a servitoriloru.

Dupa acestu articolu de lege se si introdusera indata profesori de limb'a magiara prin tote gimnasiile, academiile de drepturi si Universitate, cu scopu, ca acea limba „magis propageatur,“ si se prinda radecine pretot indenea. Firesce legislatorii intiepti n'au sciatu, seu n'au voitu a sci, ca in Ungaria se afla nu numai magiari, ci si altii, cari asemenea cu ei porta greutatile tierei, si-si versa sangele pentru patri'a comuna prin urmare, ca si ei ar ave ce-va dreptu de a cere, ca asemenea catedre de limba si literatura se se redice si pentru limbele nemagiare celu putienu acolo, unde aceste au preponderantia locutoriloru.

Ast'a inse precum observai mai susu-chiaru nici nemagiarii nu o pretindeau, ca ei n'aveau nici o frica de suprematia limbei magiare, ce era inca in leganu, era de alta parte atatu magiarii zaceau in patulu intunerecului in ast'a privintia, si cei putienu luminati, cati se mai aflau, erau pedepsiti de a suferi greutatea catu-siloru politice.

Parintii patriei inse nu se indestulira numai cu atat'a. — sementia nu remane totu in pamentu, ci incoltiesce, prin de radecine, ese d'in pamentu, cresce si infloresce. Astfelu de fase a avutu si limb'a magiara, pana candu s'a desvoltatu la stadiulu de astadi.

*) Ca inse limb'a materna magiara se se latiesca si se se poleiesca mai tare: in gimnasilu, academicu, si in universitatea magiara se se introducea profesoru de limb'a si literatura magiara cu plata, ca acel'a, cari nu sciu limb'a si volescu a o invetiati, seu daca o sciu, si dorescu a se perfectina in ea, se alba ocaziune de a potu corespunde chiamarii sale, inse afacerile oficiose cu dicasteriile se vor pertracta inca totu numai latinesce.

In anulu 1792. diet'a Ungariei s'a ingrigitu de limb'a magiara intr'unu articolu de lege deosebitu, in care se detiermuresce, „ut studium linguae hungaricae intra fines regni eiusdem deinceps sit studium ordinarium, ut hac ratione intra certam temporis periodum pedetentim publica munia intra regni limites nonnisi tales obtineant, qui penes reliqua rite absoluta studia cognitionem etiam linguae patriae professorum testimoniis edocuerint.“ *) (1792. Art. VII)

S'a introdusu dara limb'a magiara, cu tote ca si acuma era in fraged'a sa copilaria, in tote scolele publice ca studiu deobligatoriu, si cu cata nevoia cu tota se propunea latinesce, d'in gramatica latinesca. Pe langa aceste totu-si chiaru si sermanii teneri nemagiari trebuia se o invetie, ca ci numai asia poteau avea ce-va prospectu, ca vor capeta (inse numai nobilii) atare deregatoriile intre marginile tierei unguresci. In acestu articolu de lege e depusu dara fundamentulu introducerei limbei magiare ca limba oficiosa in tote lucrarile publice; acul se spune apriatu, ca tenerii de la institutule publice sunt siliti a invetiati magiariesce, si inca cu atat'a diligintia, ca se fie apti „intra certam temporis periodum publica munia obtinere.“

Aceste se referescu numai la scolele publice, inse diet'a s'a ingrigitu si de oficiile publice, ordenandu, ca o deputatiune d'in senul dietei d'impreuna cu locutiintia Ungariei se prelucre unu proiectu de lege pentru diet'a viitoare: ca adeca in catu ar pote si cum trebuie se corespunda Consiliulu locutiintiei in limb'a magiara la representatiunile Comitatoru, ce sunt scrise in limb'a magiara? (Art. VII. 1792.)

Eca inceputulu introducerei limbei magiare nu numai josu intre copii, ci si susu la tote dicasteriile inse numai „intra fines regni.“

Diet'a cea mai deapropo inse, nici in anulu 1796. nici in 1802. nu s'a potu ocupa cu proiectulu de limba, ce l'a prelucratu acesta comisiune mixta, pana la anulu 1805. despre care in numerulu viitoriu.

Revista diuaristica.

(Urmare.)

Mai departe ni aduce a minte, ca in tempurile de demultu cuventulu: „natio“ cu totu altu intelesu avea decum lu intielegemu astadi. Atunci acei ce au formatu o colonia, o clasa cetatienesca, seu car au cuprinsu unu locu anumitu, unu teritoriu separatu, precumu si cei ce s'au tenuity de-o orecare beserica deschilinita de celalalte, toti acestia se numiau natiuni. De aceea apoi a fostu natiunea cumaniloru, jsigiloru, secuiloru, besieniloru si a palotiloru, cu tote ca aceste

*) Studiulu limbei latine intre otarele tierei se se studiu ordinariu, ca astelu sub decurgerea unu tempu anumitu cu inceptulu numai acei-a se capete deregatoriile publice in tiara, cari absolvandu cu succes unu studee, potu dovedi prin testimoniulu profesoriloru, ca sciu si limb'a magiara.

presentatiune n'a fostu spre daun'a intregitatei patriei, dicu: că nici acea, ce propunemu, nu i va fi spre stricare.

De comunu se dice, că „nime nu se pôte restringe spre incredere“, dar acest'a e unu conceptu precatu de partialu, preatatu de elasticu: apoi odata se dice „incredere“ ér alta-data „calificatiune“ si ambele acestea se facu aternatóre' chiaru dela acei-a, in alu carora interese — celu putienu, in interesulu-li esprima-tu pana acuma — a statu ca pe noi sé ne ignoredie, de aceea apoi am patitu-o, că ori unde a fostu vorba despre romani, — de comunu séu nu s'a alesu nici unulu dintre noi, séu s'a alesu de accia, despre cari se scie in comunu, că nu se pré tienu de cei mai buni, de cei mai credintiosi romani. (Sgomotu fôrte mare, eschiamatiuni de neaprobare si neplacere.)

On. Casa! Adescori am facutu esperiint'a, că intrég'a magiarime se pórta cu neincredere, cu antepatiá fatia cu unele individualitati magiare, pe cari nu numai corporatiuni, ci si Maiestatea sa i-a onoratu cu increderea lor; si această numai d'in acea simpla cauza, că li s'a parutu a scé că nu sunt magiari cu sentiminte bune.

Apoi me rogu, daca e certatu astufelu a argumentá magiarului, — credu, — că totu acést'a pôte stá si fatia cu alte natiunalitati; si indesiertu amu negá, căci in tóte dilele vedemu, că avemu cauza spre acést'a, că adeca precumu nu toti magiarii suntu de o forma, totu asiá nu sunt neci toti romanii. (Claritate, sgomotu.) Dreptu aceea, deóra-cenoi ne potemu provocá fara s'fiala la acea, că pre magiarii buni si distinsi, pre acci-a adeca, cari posedu increderea deplina a natiunalitatei magiare, noi ii stimánu, deci credu că cererea nóstra e justa, si că cu totu dreptulu potemu acceptá, ca sé se ieie in consideratiune si d'in partea magiarilor; asié-ori si cumu sé negánu, propunerea nóstra e logica si necesaria, si pre mine numai atunci m'ar odihni declaratiunea on. case, daca aceea s'ar respicá, cumcá noi in tóte comisiunile ce suntu acum pe tapetu vomu f. dupa convintiá, adeca conformu pon-tu-nu si intereselor causei representati. In tóte chipu acést'a ni-o poteti negá, căci majoritatea e in contra nóstra dar' nu credu că a-ti poté-o combatare cu arguminte. (Aprobare, sgomotu.)

Dedinszky si Zsedényi se scóla, cestu d'in urma cu o furia, in contr'a lui Babesiu, si si-esprime sperantiá, că majoritatea romanilor nu e de parerea lui Babesiu. Suntu intre aperatori deferiteloru natiuni barbati neinteresati (!) si cu minte (!) cari dorescu, calimb'a natiunale sé jóce rola in administratiune si in scóle, si asié sé aibe garantia legale pentru desvoltarea ei, si dorintielo aceste drepte vremu si le vomu si implini. Acea ce poteseu propunetorii nu se pôte implini, căci in casa nime nu representa natiunalitati, ci totu suntu reprezentantii Ungariei si a intregi natiunii magiare. Marchéza mai departe pre cei ce au subscrisu amendementulu de magiari, de óra ce densii suntu mai intaiu magiari si apoi dupa aceea romani, (Hodosiu: negu) si i provóca sé-si retraga motiunea.

Samuilu Bónis e in contr'a amendementulu, pentru că nu se pôte realisa, negandu, cumcá intrebarea natiunalitatiloru ar fi ran'a cea mai dorerosá a Ungariei.

Alexandru Nicoliciu vorbesce in contr'a amendementulu, pentru că are tóta increderea in tactulu reprezentantiloru, si e convinsu, că in comisiunea natiunalitatiloru se voru alege astfelu de membri si in astfelu de proportiune, incatu sé se coresponda pretensiuniloru drepte ale diferiteloru natiuni si cari sé deslege intrebarea acést'a spre indestulirea tuturor.

Ragályi observa, că impregiurarea, că totu dirigatori d'in period'a lui Bach si Schmerling au subscrisu motiunea, ar poté aduce pre cineva sé créda, că densii vreu sé faca presiune in dieta in interesulu óresi caroru cereuri vienesé. (!)

Stefanides cere votisarea.

Kubicza, vorbesce intr' unu tonu fôrte iritatu pentru respingerea amendementulu, éra Ujfalusy i secundéza, pentru că primindu principiulu d'in motiune s'ar poté nascé intrebarea religiuiloru, ce de securu nu va contribui la usiorarea situatiunei.

Emanuilu Gozdsu carelenu scimu d'in ce motive mai innalte politice ca romanu n'a subscrisu amendementulu si-esprime intr' unu tonu iritatu parerea de reu, că motiunea a-

cest'a in sine luata de totu nevinovata a causatu iritatiune, ce nu s'ar fi intemplat, deca n'ar fi vorbitu nime pentru dens'a. Aci s'a documentatu, că amicii neiscusiti suntu amicii cei mai rei. Dunsulu nu primesce motivarea propunerei asié, precum s'a intemplat, cu atatu mai putinu teoriá despre romanii rei. Vorbitoriu se dechiara, că e romanu bunu, precum nu pôte fi altulu mai bunu, inse totu de odata e si magiaru (sic.) E dreptu, că cei ce au subscrisu amendementulu ambla prealta cale, cu totulu diferita de acea pre care ambla elu, inse densulu tiene pre acést'a de cea adeverata, pre care nu va parasí-o nici odata, si speréza, că subscrisii voru trece in taber'a lui. (vaga sperantiá) Vorbitoriu dechiara pre ceia, cari iritéza pre romani in contr'a magiariloru de inimicii romaniloru, si provóca in tonu fôrte iritatu pre Babesiu, ca sé numéscá pre romanii rei d'in casa a reprezentantiloru.

Babesiu dechiara, că n'a priceputu pre Gozdsu, candu a vorbitu de romanii rei. Mai departe se esprime, că nu pôte implini cererea lui Gozdsu, căci dupa usulu parlamentariu nu e nime indetoratu a numí nume.

Sigismundu Borlea partinesce motiunea. Densulu accentuéza, că inca in 22 Martiu a facutu in daru propunerea ca la alegerile comisiuniloru sé se respecteze diferitele natiunalitati; in diu'a aceea s'au alesu trei comisiuni, si intr'aceste nici unu romanu. La deslegarea intrebarei natiunalitatiloru trebue sé iee parte reprezentantii natiunalitatiloru cu atatu mai vertosu, cu catu numai densii sciu léculu de vindecare. Suspitiunarele, ce s'au facutu cu ocaziunea acést'a le respinge pentru că acést'a maniera nu duce la capacitate. Andreiu Medanu partinesce pre Borlea, pentru că amendementulu reprezentantiloru romani e numai esplicarea principiulu primitu de comisiunea de 12, ca membrii diferiteloru comisiuni sé se aléga d'in senulu dietei de dupa capacitatea si cunoscintiele de specialitate ale reprezentantiloru.

Rudnyánszky — alesu intr'unu cercu curatu slovacescu — face curiós'a si siód'a declaratiune, că slovacii lui suntu toti magiari, si de n'ar fi agitatori, n'ar existe nici intrebarea natiunalitatiloru (?)

Conte Gedeonu Ráday votéza in contr'a amendementulu.

Dr. Aureliu Maniu dechiara, că nu voesece sé pasiséca pre terenulu discutarei cestiunci natiunalitatiloru, căci acést'a nu se pôte discutá si decide numai asié per tangentem. Adauge, că elu, si crede că toti cei ce au subscrisu motiunea, n'au avutu altu scopu, de catu ca tóte natiunile sé fie reprezentate dupa convintiá in comisiunea pentru natiunalitati, si acést'a cu atatu mai vertosu, cu catu voesece, ca intrebarea acést'a sé se deslege pre langa concursulu celoru interesati, cari vor poté in cerculu mai restrinsu alu comisiunei deslučí cu atatu mai bine intrebarea acést'a momentós'a, fara a carei indestulitóre deslegare constitutiunea tierci n'are nici o basa duravera. In decursulu vorbirei provóca cas'a, ca sé priméscá motiunea ca o consecintia a elaboratulu comisiunei de 12, in care se cere cunoscintia de lucru pentru celelalte comisiuni, deci cas'a privéseca in compunerea comisiunei pentru natiunalitati ca o astfelu de cunoscintia de lucru natiunalitate. Representantii de diferite natiunalitati cunoscú mai bine fasele, prin cari a trecut intrebarea acést'a, si suntu mai competinti a se pronuciá in privinti'a deslegarei. Privindu-se in astfelu de modu motivele motiunei, crede, că se pôte primi.

Florian Varga e pentru primire, căci motiunea e drépta, si intr'ens'a nu se cere ceva cu nepotintia.

Ladislau Tisza si Ivánka suntu in contr'a motiunei.

Mileiciu nu pôte sprigini motiunea romaniloru, căci nu o afla de indestulitória, de óra ce principiulu intrebarei natiunalitatiloru nu pôte fi proportiunea, ci egal'a indreptatire.

Dimitrieviciu primesce in principiu amendementulu, inse nu lu partinesce in privinti'a realizarei, pentru că nu se tiene de casa, ci de forulu conferentiale. De aceea votéza pentru respingere.

Milutinovicu are incredere in loialitatea casei si votéza in contr'a motiunei.

Aloisiu Vladu nu vorbesce atatu la ob- jectulu, catu mai multu protestéza in contr'a tonulu vatamatoriu si asertiunea lui Zsedényi, de dupa care vorbitoriu naainte de tóte ocupa locu in casa ca magiaru. „Sum romanu si nime

sé eugete, că ar fi óre candu in stare sé faca d'in mine magiaru, precum nici cu nu vreu sé facu d'in nici unu magiaru romanu; — sum fiu alu Ungariei, si patriotismulu meu precum si iubirea mea de patria am documentatu-o in tempuri grele si critice.“ Pre urma respinge suspitiunarea necalita alui Ragályi, dicandu că astfelu de arme adese se intoreu in contr'a atacatoriloru, precum si atacurile lui Kubicza. Intorcandu-se la obiectulu numescé motiunea unu medilocu, care duce la deslegarea nodulu gordianu a intrebarei natiunalitatiloru, si e pentru primirea ei. *)

Colomanu Tisza si-esprime bucuriá, că partea cea mai mare a reprezentantiloru serbi nu spriginesce motiunea.

Vorbitorii inca inserisi renuncia, si venindu acuma treb'a la votisare, majoritatea a fostu pentru respingerea motiunei.

Elaboratulu comisiunei de 12 se porimesce in intregitate sa.

In fine s'a adusu conclusu, că comisiunile pentru statorirea referintiloru între Ungariá si Transilvaniá, pentru natiunalitati si ordinea casei se voru alege in siédinti'a de Martiá veni-tória, éra alegerea celorlalte 5 comisiuni se va intemplá numai dupa ce reprezentantii se vor fi dechiaratu, că in cari comisiuni voescu sé fie alesi.

Siédinti'a mai de aprópe va fi luni. La ordinea dilei e raportulu comisiunei pentru verificári.

(v.) Pesta in 8/20 aprile. — Vinu a

aduce onoratulu publicu romanu imbucuratóre scire, cumca de unu tempu in cóce armoniá si solidaritatea între membri romani a-i dietei a inceputu a imbracă facia multu mai seriós'a si mai placuta, de catu pana aci. Causele potu se fia diferite, dar' ajunge esperiint'a ce o potura face pana aci si despre carea avura in serbatorile pasciloru destulu tempu a ascultá si opiniunea publica. De alta parte, dupa cum ni se spune, sé fia contribuitu la acést'a imbucuratore armonia si solidaritate — nu pucinu si acrescamentulu celu cascigá reunimea ablegatiloru romani prin intrarea in dieta a dlui Ales. Romanu si prin infaciosiarea dlui Andreiu Medanu. Ambii acesti domni au intaritu multu, si vor face-o sé precumpenesca in conferintiele natiunali — partid'a natiunale liberale nependinte, prin ce solidaritatea si actiunea ei la dieta — precum speránu, va devení mai generale si mai intensiva, si ecilibriulu poteriloru totu mereu se va restaverí.

A fostu fatalitate, că dlu Ales. Romanu, d'in caus'a conoscuteloru intrige straine, n'a potutu se între in dieta de locu dintru inceputu; éra dlu Medanu — dupa parerea mea — ar temerá intr'adeveru unu picutiú de mustrare, sé ntiellege fratiésca, pentrucă a intardiatu pana acum de a se fosolí de mandatulu seu, de increderea braviloru sei alegatori;*) căci eu asié credu, că daca domniele loru d'intru inceputu se aflau între ablegatii nostri, prin participarea loru la tóte desbaterile si actiunile, o multime de ne ntielgeri, complicari si confusiuni se incungiurau, si intrig'a straina si ne-priceperea unor parteculari nu apucá a se incubá si a puiá in sinul conferintilor natiunali:

De altu mintrelea Ddiu e bunu si — multianita lui, că ni i-a adusu chiaru si acum, precandu se facu tóte pregatirile pentru luptá cea mare pentru natiunalitate si limba. Prin numitii doi domni — iu asié credu, ca numerulu eroiloru nostri parlamentari nu numai s'a inmul-

*) In nr. venitoriu vom publicá cuventarea intréga.

*) Observánu, emna in contra alegerei dlui Medanu a fostu datu unu protestu si pe temeiulu aceluia dlu ablegatu Gerardu Véggho esmise ca investigatoriu; dar' acést'a, dupa lege n'a potutu impedece pe dlu Medanu, ca sé infaciosiesi sé le parte la dieta. Red.

titu cu doi, dar' totu de o data s'a facutu mai compactu si mai uniformu.

Nu potu incheiá fara a amintí, precumca unii domni de frunte d'in taber'a fratiloru magini — prin propunerea acést'a a romaniloru s'au interitatu pé-multu, si capulu loru, dlu conte Iuliu Andrásy, vice-presiedintele dietei, a facutu cate-tóte încercari, chiaru si prin unele promisiuni — góle, spre a induplecá pre romani, ca sé-si retrage acea propunere; precandu de alta parte fratii magiari mai pucinu ipocriti — nu afla acést'a propunere decatu — buna si de apta. — Deci oblegatii nostri in urm'a acestoru manifestatiuni, luandu oportunitatea pasiului loru de nou la desbateré, decisera cu unaminitate de voturi, a remané langa propunere-si si a-o snsutiné cu tóte poterile. —

* * Pesta 21 aprile 1866.

Va fi cunoscutu on. publicu romanu, cumca diet'a Ungariei esmise comisiune regnicolara, pre candu diet'a Croatiei d'in parte-si delegá alta comisiune regnicolara, cu scopu ca ambe aceste comisiuni intrunindu-se sé se consulte despre referintiele de dreptu publicu ce voru sé aiba validitate pentru venitoriu între Ungariá si Croatiá.

Intrunirea prima a acestoru comisiuni fu astadi la 6 óre dupa médiadi in edificiu academie.

Contele Antoniu Mailatu, dupa cuventare salutatórie in limb'a magiara, fece croatiloru cunoscuti membrii alesi d'in partea casei de sus si a casei deputatiloru dietei Ungariei, totodata fece ca notariulu Antoniu Csengery sé cetésca decissiunile d'in protocólele caselor, referitóre la esmiterea comisiunei.

D'in partea Croatiloru, eppulu Io-sifu Georgiu Strossmayer salutá in limb'a croata comisiunea ungerésca, i fece cunoscuti membrii croati, apoi prin Ioane Perkovac fece a se cetí mandatulu ce l'a primitu de la diet'a croato-slavona.

Acú se procese la alegerea presiedintelui. Ungurii voiau presiediu duplu, éra Croatii numai unu presiedinte, ce la propunerea eppulu Strossmayer se alése prin achiamatiune contele Antoniu Mailatu.

De notariu, ungurii aléseera pre Csengery, éra Croato-Slovani pre Perkovac, astfelu protocólele se vor portá in doue limbe, se vor confrontá, le va subscrisé notariulu respectivu si presiedintele ce e comunu.

Conferintiele s'a decisu sé fie in-chise, altu publicu nu va luá parte, éra membrii s'au oblegatu a tiené in secretu decursulu intregu alu desbateriloru.

Logosiu, 10 aprile 1866. v.

Candu s'a anessatu Banatulu catra Ungariá, in rescriptulu de anessare, popóreloru, cari au vrutu sé pastreze autonomiá Banatulu d'in temere de ege- moniá magiara, li s'a garantatu natiunalitatea loru, acordandu-li-se atatu parteciparea la viéti'a publica a comitatelor, catu si intrebuintiarea limbei natiunale in locurile unde ele se afla indesatu locuitóre.

Cum am preceptu noi garantiá acést'a, dovedesece destulu de chiaru numerulu dirigatoriloru romani, alesi in 1861, precum si decretarea limbei romane de oficiósain congregatiunea d'in septemvre totu a aceluia anu. Am avutu de comite supremu pre Gozdsu, romanu, si de dupa candidarea ce a facutu am alesu d'in 60 de dirigatori comitatensi 35 ro-

mani, mai multi a alege nu era cu potintia dupa aceea candidare.

La intrarea in vietia a nefericitului provisoriu, ni s'a luat fara multe ceremonii limb'a, dara deregatorii romani ni-au ramas antai sub administrarea dlui Serbu, romanu in tote privintiele, apoi sub veghiarea administratorelui presinte.

Guvernulu presinte si-a inceput lucrurile sale nainte de tote cu denumirea comitilor supremi, antai in comitatele magiare, unde nu era lucru mare a afla si cate doi trei insi apti si calificati pentru politic'a guvernului, era dupa aceea in comitatele nemagiare seu mestecate. Act — precum se vede — nu era asie usioru a afla persoanele corespunditoare, de ora-ce guvernulu ca se nu para contrariu dorintieloru si pretensiunilor drepte a le diferiteloru natiunalitati, au cautatu barbati de natiunalitatea comitatului, cari se aiba ore-care popularitate, si cari d'alta parte se primessa angajamentu cu politic'a barbatiloru de la guvernulu.

Acesta inse, cumca nu i-a succesu guvernului, o conchidem de la starea in care ne aflamu.

Comitatulu nostru, unulu de'n cele mai curate romanesce in Ungari'a, n'are neci pana in diu'a de asta-di comite supremu; elu in legelatiunea tiei, in cas'a magnatiloru, nu e reprezentatu.

Guvernulu inse trebuia se aiba in comitatu pre cine-va, care se-i spriginessa politic'a si asie in lips'a comitelui supremu, vice-comitii constitutiionali d'in 1861 primira era-si diregatorie. Ei atunci se retrasesera pentru ca suspendarea constitutiunii si intrarea provisorului, nu convenia principieloru loru constitutiionali, era acum'a reocupara posturile sub continuarea provisorului. Ce e dreptu, vice-comitii si-au datu ustanela ca primirea diregatorie loru se para celu putienu ca s'a intemplata cu invoirea reprezentantiei comitatului, inse invoirea Romaniloru nu li-a succesu a o castigá.

Ei si-au inceputu activitatea loru cu rarirea deregatiloru romani, catu d'in 73 astadi numai 29 sunt romani.

Asie stamu noi acum'a in comitatulu Carasiului, mai reu de cum am statu sub domnirea provisorului; n'avemu comite supremu, n'avemu limba romana in comitatu, era diregatorii cea mai mare parte nu sunt de natiunalitatea poporului.

Deci fie-ne iertatu a ne adresa dlui cancelariu de curte Mailatu, si apelandu la nepetat'a-i loialitate, la comprobatulu seu patriotismu si la recunoscutulu seu sentiu de dreptate, ai cere curund'a vindecare de unu reu, o fatalitate atatu de asupritore pentru natiunalitatea nostra.

+ **Chinezu**, 6 apr. — In N. 1. „Albinei” sau opintitu unu corespundinte din (?) latorea infernala a defaima Serbi de conspiratii in uciderea alui Nicolotiu Craciunescu de aici. In interesul adevetului si a Publicului sum obligat a dechiaru tota lamentati'a acea in contra Serbilor peremtorice de pura tendentiosa malitia corespundintelui, carele intemplarea acea nu dupa veritate, ci dupa dorirea sua au impartasit. Fiti in crediuti o: cetitorii, cum ca stepanirea civile si militare (delicentu e milite) la asia horrible intemplari e mai attente de catu ce e coresp. estravacantu acela. Pina astadi nu sa aflat nici unu Serbu se fie vinovat uciderei acea; caci Nicolotiu Craciunescu nu fu ucisu esindu de la s. bisericu, cum diso corr., ci esind batu d'in ospetiu de la Arendasiu, unde in ante au maltretatu el pe ucigatoriul seu N. T. (Romanu) carele nu corrupt si cumparat de Serbi, ci d'in simpla izbanda lau ucis pe urma. Din discretia nu voiu insira corr.

scepticu si alte egale esemple pentru increderea alui, adeca: mai cati Romani sunt ucisi de Romani in anulu trecut si in alti ani fara nici o causalitatea Serbilor; — ei daca poftesce se scie, se le caute in matriclu eclesiasticu de aici, acolo le va gasi in ordine.

Mai bine ar face coresp. acela, sa se lese d'in capulu Serbilor, caci destul sunt densii aici molestati si asupriti nu numai de consortii alui, ci si de pruncii lor, cari esaltati si invetiati de invetiatoriul lor Romanu esind d'in scola si trecand pe langa casile serbesti canta si urze: Susu Romane susu in munte, se taemu la Serbi duhanu pe frunte! — Sic non itur Corinthum!

Romania.

Nu potemu incepe asta data acesta rubrica fora a lua notitia de o impregiurare — dupa parerea nostra — multu insemnatore, ce se manifesta in dilele trecute mai in tota pres'a straina d'in pregiuru-ne, si carea cauta se ne dorá forte pre toti cei-ce portamu numele de romani.

Reportulu dlui Ministru de resbelu d'in Romani'a despre poterea armata, regularia si neregularia, ce sta spre despusetiune acelei tiei pentru aperarea autonomiei si drepturiloru sale, in diurnalistec'a vecina, germana si slava a aflatu o primire — precatu se pote de rea, unu resunetu — dusimannu.

Am cititu cu luare a minte judecatile a celoru diurnale si — marturisimu ca le-am aflatu tote — unilaterali si suprafaciali, ca dictate de patema, invidia, reutate.

Acesta esperiinti'a e calificata de a intari in credinti'a loru pre cei ce sustinu, cumca publicistec'a straina, seu mai bine dicandu — politic'a veciniloru nostri, in locu de a se bucura de virtutea, tari'a, prosperarea unei tiei de aspiratiuni nobile ca Romani'a, ea se supera si turbura.

Nu vom cerea, ca de unde provine acesta? — ce felu de motive pote se aiba acesta conduita? — Atata inse totusi trebe se constatamnu, cumca de ora-ce poterea armata a Romaniei nu amerintia chiaru pre nimenea, ei pronunciatulu ei scopu e — a opera drepturile si autonomi'a tiei, contrarii ei nu potu ave pretensiunea de a fi priviti si tratati a-i drepturiloru si autonomiei tiei. —

LOCOTENENTIA DOMNESCA.

Principateloru-Unite-Romane.
La toti de fatia si viitori sanetate:
Asupra raportului d-lui Ministru Secretaru de Statu la Departamentulu Instructiunii Publice si Culteloru, sub No. 1,890.
Avendu in vedere jurnalulu Consiliului Nostru de Ministri, incheiatu in sedinti'a de la 12 Martiu corentu.

Audindu si opiniunea Consiliului de Statu.

Anu decretatu si decretamnu:
Art. I. Regulamentulu pentru formarea societatii literarie romane, se apróba de noi precumu urméza:

REGULAMANTU

Pentru formarea sotietatiei literarie Romane.
Art. 1. Se va forma in Bucuresci o societate literaria cu misiune speciale:

a) De a determina ortografi'a limbei romane.

b) De a elabora gramatic'a limbei romane.

c) De a incepe si realisa lucrarea dictionarului Romanu.

Art. 2. Societatea va tine sedintiele seles n palatulu Universitatii.

Art. 3. Societatea va fi sub-ventiunata de Statu si va ave dreptulu de a primi legaturi si ori ce ofrande.

Art. 4. Societatea se compune acumu pentru antea ora d'in urmatorii membri:

- Din trei membri d'in Romani'a de peste Mileovu;
- Din patru membri din Romania de d'incóce de Mileovu;
- Din trei membri din Transilvania;
- Din doi membri din Banatu;
- Din doi membri din Maramuresiu;
- Din doi membri din Bucovina;
- Din trei membri din Basarabia;
- Din doi membri din Macedonia.

Art. 5. Societatea si-va alege presiedintele, vice-presiedintele si secretarii din senulu seu.

Art. 6. Societatea pote a-si iumulti, dupa nevoia, numerulu membriloru sei.

Art. 7. Pentru asta una-data, Ministerulu Instructiunii Publice si alu Culteloru, va invita la societate de a dreptulu pe acei barbati din tierile locuite de Romani. cari se deosebescu prin meritele si lucrarile literarie.

Art. 8. Ministerulu Instructiunii Publice si alu Culteloru va ave in vedede ca, la alegerea de asta-data a membriloru, dupe Art. 4. se fie reprezentate fia-care din limbele neolatine si din limbele Stateloru vecine, cari au avutu influentia asupra formatiunei limbei romane.

Art. 9. Prim'a intrunire a societatei va fi la 1-iu Augustu 1866; sesiunea acesta va fi de doua lune celu multu.

Art. 10. Indata dupa intrunirea societatii, ea va forma statulele ei definitive, cari voru fi supuse aprobarei Domnesce.

Art. 11. In aceste sesiuni va discuta babilu dupa cari urmedia a se elabora dictionarul si gramatic'a: va defige modulu cumu are a se aduna materi'a si formele limbei din tote tierile locuite de Romani, va decide de catra cine si cum se se lucrede cele doue carti d'in materialulu adunatu.

Art. 12. Ministru Instructiunii Publice si alu Culteloru va procura membriloru din provinciele vecine, pana la formarea budgetulu ei separatu, cate 80 galbeni spese de voiaju si cate doi galb. diurna, era membriloru din Principate cate 30 galb. voiaju si doi galb. diurna pe totu timpulu catu voru tine sedintiele literarie.

Art. 11. Si celu d'in urma, Ministru Nostru Secretaru de Statu la Departamentulu Instructiunii Publice si Culteloru, este insarcinatu cu aducerea la indeplinire a acestui decretu.

Datu in Bucuresci, la 1 Aprile 1866.

N. HARALAMBIE.

Ministru Secretaru de Statu la Departamentulu Instructiunii Publice si Culteloru.
C. A. ROSETTI.

No. 582.

Onorata Redactiune! Pentru mai esapta evidentiya cu manipularea maritimeloru contribuii de la concertulu si balulu, ce lu a datu tenerimea romana d'in Temisió'a in 1/13 Februaru 1866 pentru ajutorarea tenerimei romane studiése mai lipsite: fostulu comitetu arangiatoriu, si-tiene de strinsa detorintia, a Ve rogá cu tota stim'a, ca se binevoiti a primi in colonele multu laudatu-Vi diurnalu urmatórele:

Contribuii

la concertulu si balulu tenerimei romane d'in Temisió'a, tienutu in 1/13 Februaru 1866

1. Pest'a. I. I. Sale d. d. Andreiu de

Mocioni 5 fl. Antoniu de Mocioni 5 fl. Georgiu de Mocioni 5 fl. Alesandru de Mocioni 5 fl. Catarin'a de Mocioni 5 fl. d. Vincentiu Babesiu ases. la tab'a regéca 3 fl. Prin d. Iosifu Vulcavu redact. Familiei si a „Umoristului” de la Il. Sa D. Georgiu Popá supr. comite alu Aradului 3 fl. d. Sigismundu Popovicu 2 fl. era de la Il. Sa d. Ignatiu Muranyi Com. supr. alu Temisiului 10 fl. sum'a 41 fl.

2. Aradu. Colectante d. A. Rusu juristu abs. 2 fl. d. d. Georgiu Illoviu Adv. 2 fl. Em. B. Stanescu jur. abs. 2 fl. Teodoru Serbu jur. abs. 2 fl. Mirone Romanu protosin-celu 2 fl. Nicolau Philimonu 2 fl. sum'a 12. fl.

3. Lipová. Colect. d. Georgiu de Ratiu d. d. A. Ciordanu 2 fl. Georgiu de Fogarasi 2 fl. Christoforu Giuchicu preotu 2 fl. Iosifa Suci parocu 1 fl. Simeonu Gombotiu invetiatori 1 fl. Georgiu Serbu 1 fl. Iacubu Ratiu de Caransebes negot. 1 fl. Atan. de Misiciu 1 fl. Ioane Schelegianu parocu 1 fl. Georgiu Cojocariu 1 fl. Panajoth 50 cr. Totu d'in Lipova pre on. D. Ioane Tieranu protopres 3 fl. sum'a 16 fl. 50 cr.

4. Becichereculu mare. Colect. d. Lasaru Gruiescu juras. 1 fl. d. d. Ioane Gavrilla c. r. oficialu 1 fl. Philipu Fischer 40 cr. Schenas Petru c. r. contr. 2 fl. sum'a 4 fl. 40 cr.

5. Totvaradi'a. Colect. preon. d. Iosifu Belesiu protepresv. 2 fl. d. d. Ioane Popovicu adm. par. in Soversin 2 fl. Heinrichu Beer 1 fl. 50 cr. Carolu Krenthaler 1 fl. Georgiu Carabasiu docinte 1 fl. Moricz Blau 1 fl. Draschdianyszky 1 fl. Prochaska 1 fl. Szájbéli 1 fl. Iosif Silberleitner 1 fl. Szabó Ienő 1 fl. Palla Ioséf 1 fl. si alte contribuii mai mice cari tote cu aceste de sus. facu sum'a de 18 fl. 10 cr.

6. Caprutia. Colect. d. Vasiliu Zorlentu perocu 1 fl. si alte contribuii mai mice cari la olalta facu sum'a de 4 fl. 62 cr.

7. Chinezu. Colect. d. Ica Ungureanu jude com. 30 cr. Girgu Ivanov insp. scol. com. 1 fl. Iosifu Gombosiu docinte 1 fl. d. Petru Augustinu docinte 1 fl. si alte mai mice, cari tote facu sum'a de 7 fl. 20 cr.

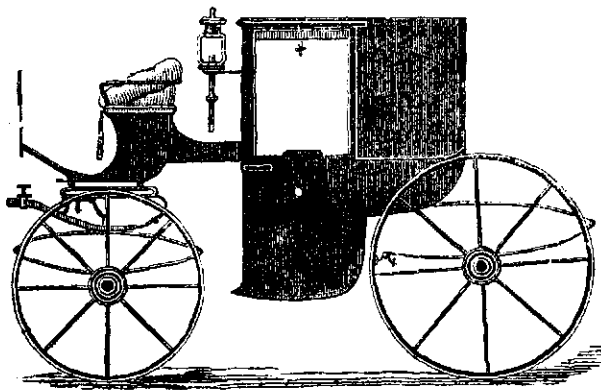
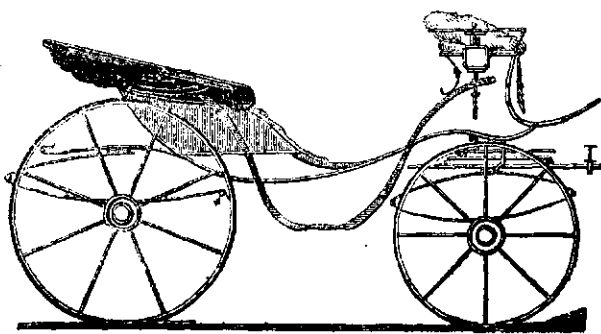
8. Zzáány. Colect. D. Moise Mosiescu not. com. 2 fl. d. d. Chirilu Petroviu ases. consist. 1 fl. Andreiu Barbosu parocu 1 fl. Constantinu spatariu econom. 1 fl. Teodor Lasaru jude com. 1 fl.

9. Aleusiu. Colect. d. Vineentiu Schelegianu parocu 1 fl. d. d. Vasiliu Popescu capelanu campestru 1 fl. 50 cr. Tom'a Micsa adm. par. 1 fl. Ignatiu Cacic'a not. 2 fl. Demetriu Demetrescu docinte 1 fl. V. Ribarovicu parocu in R. Bencsek 2 fl. sum'a 8 fl. 50 cr.

10. Baserica alba. Colect. d. Ioane Radulovicu negotiatoriu 5 fl. d. d. Cusmanu Ciolloca didariu 2 fl. Cost'a Balanescu arendatoriu 2 fl. Michaiu Cost. Novacescu negot. 2 fl. Vasiliu Nicoliciu negot. 1 fl. Cost. Baboroni negot. 1 fl. Demetriu Radulovicu negot. 3 fl. si alte mai mice cari facu tote sum'a de 18 fl. (va urma.)

*) Suut rogare cele alte diurnale romane a lua notitiile aceste-a.

Rogamu pre OO. nostri cetitori se nu ne judece aspru pentru smintele tipografie, caci veri-ce inceputu e greu, culegatoriloru de alte natiunalitati li costa tempu pana se se dedee cu scrisórea romana.

Gottfried Ziegler,

Fabricantu de trasure

(carutie)

Landstrasse, Hauptstrasse Nr. 101,

in Viena

gatesce totfelulu de trasure (carutie) de gala, de sioase si de voiaju, dupa modelulu celu mai nou, d'in calitatea si materialulu celu mai bunu, cu pretiurile cele mai moderate.

Doritorii de a se incunoscentia despre modele si pretiu, se vor adresa catra fabricantu de a dreptulu.